

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 222/2024-10

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Ivana Fiačana a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného LEX, advokátska kancelária s. r. o., Májkova 3, Bratislava, proti rozsudku Okresného súdu Pezinok sp. zn. 39C/7/2017 z 22. decembra 2020 a rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 9Co/38/2021 z 27. apríla 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bola 7. septembra 2023 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa, ktorou namieta porušenie svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia. Napadnuté rozsudky krajského súdu a okresného súdu navrhuje sťažovateľ zrušiť a vrátiť vec okresnému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie.

2. Zo sťažnosti a z priložených napadnutých rozhodnutí vyplýva, že sťažovateľ bol v procesnom postavení žalovaného stranou sporu v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 39C/7/2017 o zaplatenie sumy 1 014,33 eur z titulu bezdôvodného obohatenia spočívajúceho v užívaní pozemku vo vlastníctve žalobcu bez právneho dôvodu. Napadnutým rozsudkom okresného súdu z 22. decembra 2020 bola sťažovateľovi uložená povinnosť zaplatiť žalovanú sumu. V odôvodnení k námietke sťažovateľa, že žalobca (mesto Svätý Jur) nepreukázal v konaní svoje vlastnícke právo k predmetnému pozemku, okresný súd uviedol, že existenciu aktívnej vecnej legitímácie žalobcu považoval za danú, keď považoval žalobcu za vlastníka pozemku, a to bez potreby posudzovania platnosti delimitačného protokolu, resp. samotnej delimitácie majetku štátu na obec, keďže prípadná neplatnosť by nemala vplyv na osobu vlastníka. Žalobca by sa totiž aj v prípade neplatnosti delimitácie stal vlastníkom pozemku vydržaním. Okresný súd uzavrel, že sťažovateľ je vlastníkom stavby postavenej na pozemku žalobcu, ktorý užíva napriek tomu, že nemajú uzatvorenú nájomnú ani inú zmluvu, ktorá by ho oprávňovala pozemok vo vlastníctve žalobcu užívať.

3. Proti tomuto rozsudku podal sťažovateľ odvolanie, v ktorom namietal, že žalobca nesplnil všetky podmienky vydržania vlastníctva, ako to súd prvej inštancie vyhodnotil. Poukázal na to, že žalobca predmetný pozemok získal delimitáciou od Slovenskej republiky na základe protokolu z 20. marca 2002. Zo znenia § 15c ods. 1 písm. a) zákona Slovenskej národnej rady č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o majetku obcí“) vyplýva, že do majetku obce neprechádzajú zastavané pozemky, na ktorých sú umiestnené stavby, ktoré neprešli do vlastníctva obce. Zákon o majetku obcí nadobudol účinnosť 1. mája 1991, ale delimitačný protokol bol vydaný až 20. marca 2002 a zapísaný do katastra nehnuteľností 26. februára 2003, teda viac ako 10 rokov po lehote stanovenej § 14 ods. 4 zákona o majetku obcí. Sťažovateľ bol preto presvedčený, že neboli splnené zákonné podmienky prechodu vlastníctva sporného pozemku na žalobcu, pretože jeho vlastníkom je naďalej Slovenská republika. Sťažovateľ namietal, že otázku aktívnej vecnej legitímácie žalobcu bol súd povinný skúmať *ex offio* a na ten účel prejudiciálne posúdiť vlastnícke právo k nehnuteľnosti, čo neurobil, a preto konanie trpí inou vadou, ktorá mohla mať za následok nesprávnosť rozhodnutia.

4. Sťažovateľ ďalej v odvolaní namietal nesprávne právne posúdenie vydržania, pretože podľa jeho názoru žalobca nemohol byť v žiadnom prípade vo svojej držbe dobromyseľný, pretože delimitačný protokol, na základe ktorého sa držby pozemku ujal, bol v priamom rozpore s ustanoveniami zákona o majetku obcí, pričom výklad ustanovení zákona o majetku obcí (§ 14 ods. 4, § 15c ods. 1) je jednoznačný. Právny omyl žalobcu je preto nepochybne neospravedliteľný, nemôže založiť dobromyseľnosť držiteľa a viesť k vydržaniu vlastníctva.

5. O odvolaní sťažovateľa rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom sp. zn. 9Co/38/2021 z 27. apríla 2023 tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil. V odôvodnení krajský súd v relevantnej časti uviedol, že okresný súd v otázke vlastníckeho práva nepochybil, keď vychádzal z údajov v katastri nehnuteľností, kde je žalobca vedený ako vlastník. Krajský súd zastával názor, že žalovaný v konaní vlastnícke právo žalobcu k spornému pozemku poukazom na § 15c zákona o majetku obcí relevantne nespochybnil, z týchto dôvodov „... žalobca svoje vlastnícke právo k zastavanému pozemku... vyvodzuje z ust. § 2 ods. 1 zák. č. 138/1991 Zb. o majetku obcí, podľa ktorého do vlastníctva obcí prechádzajú z majetku Slovenskej republiky veci, okrem hnutelností patriacich orgánom miestnej štátnej správy, ku ktorým patrilo ku dnu účinnosti osobitného predpisu právo hospodárenia národným výborom, na území ktorých sa nachádzajú. Podľa § 2 ods. 7 zák. č. 138/1991 Zb. o majetku obcí, veci a majetkové práva podľa odsekov 1, 2 a 5 nadobúda obec dňom účinnosti tohto zákona. Zákon č. 138/1991 Zb. o majetku obcí nadobudol účinnosť dňa 1.5.1991.

26/ Účelom zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí bolo ustanoviť, ktoré veci z majetku Slovenskej republiky prechádzajú do vlastníctva obcí a tiež upraviť majetkové postavenie a hospodárenie obcí s ich majetkom (§ 1 ods. 1 zák. č. 138/1991 Zb.). V zmysle cit. ust. § 2 ods. 1 ako aj § 2 ods. 7 zák. č. 138/1991 Zb. ku dňu účinnosti tohto zákona, t.j. k 1. 5. 1991 do vlastníctva obcí prešli z majetku Slovenskej republiky nehnuteľné veci, ku ktorým patrilo ku dňu účinnosti osobitného predpisu (zák. č. 369/1990 Zb. účinný k 24. novembru 1990) právo hospodárenia národným výborom, na území ktorých sa nachádzajú. V danej právnej veci žiadna zo sporových strán nespochybňovala skutočnosť, že sporný pozemok bol v rozhodnom období vo vlastníctve čl. štátu v správe bývalého MNV Jur pri Bratislave. Mesto Svätý Jur (žalobca) v zmysle § 2 ods. 1 zák. č. 138/1991 Zb. nadobudlo vlastníctvo k spornému pozemku ešte ku dňu 1. 5. 1991, t.j. ku dňu

účinností zákona č. 138/1991 Zb. (bez ohľadu na to, že k samotnému zápisu vlastníctva do katastra došlo až v roku 2003 na základe spomínaného delimitačného protokolu). Ustanovenie § 15c ods. 1 písm. a/ zák. č. 138/1991 Zb. o majetku obcí, na ktoré v konaní poukazoval žalovaný, nemohlo na tomto prechode vlastníctva na obec nič zmeniť, pretože bolo pojaté do zákona č. 138/1991 Zb. jeho novelou zákonom č. 306/1992 Z.z., účinným až od 25. 6. 1992; t.j. ust. § 15c ods. 1 písm. a/ zák. č. 138/1991 Zb. sa nemohlo spätne vzťahovať na veci, ku ktorým už nadobudla obec vlastníctvo ešte ku dňu 1.5. 1991 (viac ako rok predtým).“.

6. Podanie dovolania bolo v tejto veci pre jej nízku hodnotu nepresahujúcu zákonný limit (10-násobok minimálnej mzdy, ktorý bol v rozhodnom čase v sume 4 350 eur, pozn.) vylúčené *ex lege*.

II.

Sťažostná argumentácia

7. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti namieta porušenie základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy. Sťažovateľ vo vzťahu k napadnutému rozsudku okresného súdu zopakoval svoju odvolaciu argumentáciu. Napadnutému rozsudku krajského súdu vyčíta najmä to, že došlo k podstatnej zmene právneho zdôvodnenia vyhovenia žalobe. Právne posúdenie veci krajským súdom považuje za nesprávne jednak preto, lebo § 15c ods. 1 písm. a) zákona o majetku obcí bol pojatý do zákona s účinnosťou 25. júna 1992, teda ešte pred tým, ako bol žalobca zapísaný v katastri nehnuteľností ako vlastník 26. februára 2003, a pred vydaním delimitačného protokolu z 20. marca 2002. Tiež poukázal na to, že k zápisu vlastníctva žalobcu došlo až 10 rokov po uplynutí zákonnej lehoty, a preto nemožno vykladať právny predpis v prospech osoby, ktorá zákon sama porušila.

8. Sťažovateľ ďalej namietal, že interpretácia § 15c zákona o majetku obcí poskytnutá krajským súdom vo svojich dôsledkoch znamená neaplikovateľnosť všetkých výnimiek v ňom obsiahnutých, keďže ustanovenie ako celok nadobudlo účinnosť až po nadobudnutí účinnosti zákona o majetku obcí. Taký výklad odporuje účelu ustanovenia výnimiek z prechodu vlastníctva na obce. Sťažovateľ z uvedených dôvodov zastáva názor, že § 15c zákona o majetku obcí je potrebné vykladať tak, že dochádza k „spätnému“ prechodu pozemkov taxatívne uvedených v § 15c z majetku obcí do majetku Slovenskej republiky.

III.

Predbežné prerokovanie sťažnosti

9. Podstatou prerokúvanej veci je namietané porušenie práva sťažovateľa na súdnu ochranu a spravodlivý proces spočívajúce v nesprávnom právnom posúdení aktívnej vecnej legitímácie žalobcu, čo malo za následok porušenie vlastníckeho práva sťažovateľa.

III.1. K napadnutému rozsudku okresného súdu:

10. Sťažovateľ bol oprávnený proti napadnutému rozsudku okresného súdu podať odvolanie, čo aj využil. Odvolanie predstavovalo účinný prostriedok ochrany označeného základného práva sťažovateľa vo vzťahu k rozsudku okresného súdu, na základe ktorého krajský súd poskytoval ochranu sťažovateľovmu základnému právu, ktorého porušenie namieta v sťažnosti doručenej ústavnému súdu. Je tak naplnená ústavná podmienka na aktiváciu princípu subsidiarity podľa

čl. 127 ods. 1 ústavy („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“), ktorá ústavnému súdu odníma právomoc konať a rozhodovať o ochrane označeného základného práva napadnutým rozsudkom okresného súdu. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

III.2. K napadnutému rozsudku krajského súdu:

11. Ústavný súd konštatuje, že namietané nesprávne právne posúdenie veci krajským súdom nezistil. Krajský súd ustálil, že žalobca nadobudol vlastnícke právo k spornému pozemku jeho prechodom *ex lege* účinnosťou zákona o majetku obcí v jeho pôvodnom znení k 1. máju 1991. Vlastníctvo nadobúdateľa v katastri nehnuteľností sa vyznačí záznamom. Následná novela zákona ustanovujúca výnimky z prechodu vlastníctva, ktorá nadobudla účinnosť až 25. júna 1992, nemohla byť v konaní aplikovaná z dôvodu zákazu spätného pôsobenia noriem. Inými slovami, nebolo možné vztiahnuť účinky zamýšľané novelou z roku 1992 späť k prechodu vlastníctva, ktoré už nastalo zo zákona 1. mája 1991.

12. Ústavný súd sa stotožňuje s názorom sťažovateľa, že takto chápaná novela nie je spôsobilá prívodiť zamýšľané účinky a je len obsolétnou súčasťou právneho poriadku. Výkladom jej však nemožno pripísať účinok „spätného prechodu vlastníckeho práva na štát“, ako to požaduje sťažovateľ. Išlo by totiž zo strany ústavného súdu o pozitívne dotváranie právnej normy jej neprimerane extenzívnym výkladom s následkom zásadného narušenia právnej istoty v širokom diapazóne právnych vzťahov miest a obcí. Ústavný súd nie je pozitívnym zákonodarcom a interpretačné možnosti zverené mu ústavou majú svoje limity, osobitne v konaní o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy.

13. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti nezistil nesprávne právne posúdenie veci, od ktorého sťažovateľ odvodzuje porušenie svojho vlastníckeho práva. K uloženiu povinnosti vydať bezdôvodné obohatenie, čo znižuje jeho majetkovú sféru, došlo v súlade so zákonom. Z uvedených dôvodov ústavný súd konštatuje, že medzi napadnutým rozsudkom a namietaným porušením základného práva sťažovateľa neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohla ústavný súd viesť k záveru o porušení vlastníckeho práva sťažovateľa, a preto ústavný súd sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

14. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. apríla 2024

Peter Molnár
predseda senátu